

quia pauperes, & humiles erant, ut dixi in expositione. Ex quo primo, cum crescant, ac subleuantur ad regnum, antea pramittantur, ac dicuntur pusilli, quia solum pusillus proprium, ac congenitum est augmentum, & promotio ad magna. D. Chrysol. serm. 22. ait: Pusillus grex est, qui non de magno minuitur, sed crescit de pusillo. Hoc habent pusilli Christi, ut non decreverint, sed maxime crescant. Cum Geodon declaratur electus Dux ad liberandum Israel de manu Madian, ait ipse: Ecce familia mea infirma est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei. Iudic. 6. n. 15. Dum se minimum, ac pusillum dicit in omni familia, ac toto Israele, inde ne decrevit quidem, sed potius crevit & exaltatur in summa, ut qui erat minimus fieret primus, & maximus. D. Chrysol. homilia super praedicta verba tom. 1. sic ait: Ego minimus sum in tribu mea. Quam suave est, ut deceret se minimum in tribu sua, non erubuit, quod erat, ut esset, quod non erat. Cum non erubuit dicere, quod erat, inde subleuatur, ut fieret, quod non erat.

Chrysol.

Seruus Dei sua parvitate crescit. Iudic. 6.

D. Chrysol.

29. Chrysol.

Pusilli eligantur ad regnum ut illius principes, ac primates.

Matth. 19.

Matth. 5. D. Ambros.

D. Paschal.

30.

D. Chrysol.

sicut estimare mortalis, & tamen homo, quod estimare non potes, praecepisti, Apostolo sic dicente, 1. Corinth. 2. n. 9. Quod oculus non vidit nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quae preparavit Deus diligentibus se. Et quod te mereri dubitas, habere te, & possidere, iam cogaris confiteri: Quia ipsi se estimabant pusillos, & parvos, ac ex suis operibus nihil mereri, inde reges fiunt, ac constituuntur. Et quod te mereri dubitas, habere te, & possidere, iam cogaris confiteri. Qui enim se minimum sine ullis meritis cogitat, inde iam omne sublime, excelsum tenet, & possidet. Ait Jeremias Thren. 3. n. 27. Bonum est viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius, qui elevavit se super se. Pones in pulvere os suum. Quae connexio est, cum elevare se super se, cum ore posito in pulvere: In quod redditur ratio tantae elevationis, ac exaltationis, quia nihil aliud de se cogitavit, ad dixit, nisi pulverem, inde elevatur super se, ac omnem suum cogitatum. D. Paschal. lib. 3. in Thren. ait: Principium nostrae professionis, in pulvere os ponere, & momentis singulis, quod cinis, quod pulvis sumus, cogitare, ex quo spes nobis germinatus.

Qui de se minimum cogitat, inde in sublime exaltatur. Thom. 3.

D. Paschal.

11. D. Chrysol.

D. Ambros. Psal. 128.

Petrus paupertatis intuitu omnium Dominus. D. Ambros. f.

Quarto, iterum veniant ad examen citata Chrysol. verba. Et quod te mereri dubitas, habere te, & possidere iam, cogaris confiteri. Ipsi se parvos ac minimos reputabant, & tamen iam reges facti, ac constituti declarantur; nam illud, Complacuit Patri vestro dare vobis regnum: iuxta radicem Graecam est in praesenti, ac si dicatur non in futuro, sed iam de praesenti vos Pater facit & creat Reges, jamque estis Reges. Et quod te mereri dubitas, habere te, & possidere iam cogaris confiteri: Tam sublimis est paupertas Christiana, ut in eo, quod omnia dimittit propter Christum, omnia iam tenet, & possidet. S. pienter D. Ambrosius legit illud Psal. 118. n. 37. Portio mea Dominus: & subdit: Cui portio Deus est, totius naturae possessor est effectus, videlicet totus quidem cum Domino Dominus; quod optime confirmat Sanct. Doctor ex illo claudo mendicante, qui cum vidisset Petrum cum Joanne ingredientem in templum elemosynam ab eis peti, cui Petrus dixit: Respice in nos; ille intendebat in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis: Act. 3. n. 6. Petrus autem dixit: Argentum, & aurum non est mihi, quod autem habeo hoc tibi do: in nomine Jesu Christi, surge, & ambula: Sic ait D. Ambrosius citatus: Ecce Petrus sub Christi nomine quasi unus Christus, ac ideo omnium Dominus est, qui natura damna reparabat; quomodo ergo poterat natura damna sentire? Ecce Petrus, ob Christum dimisit omnia, ita ut nil auri, & argenti haberet, cujus tantum portio erat Dominus; ideo sub Christi nomine quasi unus Christus, ac omnium Dominus: Et quomodo poterat sentire naturae damna, qui paupertatis arbitrio, ac intuitu, omnia damna naturae reparabat?

Quanto, Existimo maxime ponderandum modum loquendi Christi D. Nolite timere, pusillus grex: Alibi Christus D. suos discipulos appellavit paucos: Messis quidem multa, operarii autem

Luc. 10. autem paucis: Luc. 10. n. 2. & alio loco parvulos dicit: Abscondisti haec a sapientibus, & revelasti ea parvulis: Matth. 11. n. 25. Nunc vero, ut pusillos notat Christus in toto hoc capite, ut patet ex Textu largo sermone, altissimis rationibus, ut notant communiter Interpretes, Cajetanus, & alij; Persuadet enim suis discipulis curam temporalium abjiciendam esse; quia si Divinus Pater providet Corvis alimentata, & liliis camporum dat vestes; nobis dat corpus, & animam; sine nobis etiam providet necessaria; tunc immediate subjicit: Nolite timere, pusillus grex: Quae verè supponunt adhuc in eis esse aliquem timorem ideo eos vocat pusillos, tanquam à pusillanimitate animi, eos fugillans ut pusillanimes, ac formidolosus in abjicienda cura terrenorum; quia stante verbo Christi, ac ejus umbra protegente, aliquid à temporibus pertimescere, à quadam pusillanimitate oriri videtur. Caelum, & Terra transibunt, verba autem mea non praeeribunt: Matth. 24. n. 25. & quia Christus saepe praedixerat suis discipulis se tertia die surrecturum, & post ipsam resurrectionem adhuc dubitabant: Matth. 28. n. 17. apparens ad mare Tiberiatis dixit: Pueri nunquid palmamentarium habetis? Joan. 21. n. 5. Senes erant, & pueros vocat, quia post auditum ejus verbum adhuc dubitabant, quod tenuis mentis & puerile est; nec erant adhuc expoliti: at post adventum Spiritus Sancti columna firmissima, ac immobiles facti sunt in Christi doctrina. 33. Iterum in rem nostram: Dixerat antea Christus D. n. 29. Nolite querere quid manducetis, aut bibatis, Pater vester scit, quia his indigetis: tanquam ipse in omnibus vobis providebit: Et hoc audito ex ore Christi, adhuc de terrenis cogitare, & timere valde alienum à recta ratione erat: quid enim potest tibi mundus dare, quod Deus amplissimo cumulo non exhibeat, ac largiatur? Intranti Jesu Jerosolymam, Plurima turba straverunt vestimenta sua in via: Matth. 21. n. 9. Valde praedictus erat hic honos, qui à mundo deferebatur Christo, ut homines propria vestimenta abjicerent, ut vias, per quas erat transiurus exornarent, quod nil magis honorificum à mundo videtur posse excogitari: At post ascensum suum in caelos, cum inde ipse magnifico statu rediturus sit in mundum, ut ipsemet explicans dicit: Videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtute multa, & majestate, Matth. 24. n. 30. Ipsi venienti pro eximia ejus majestate nubes fulgentissima ad pedes sternuntur: Cur non potius Cherubim sub pedibus ejus subjacet, cum ipse sedeat super Cherubim, sed nubes fulgentissima pro stromate destinatur à Patre? Nubes lucida interviunt Deo tanquam pro vestimentis: Amicus lumine, sicut vestimento. Psal. 103. n. 2. Intranti Christo in Jerosolymam pro magnifico, ac eximio apparatu exornant homines vias vestimentis suis: At Pater filio suo in secundo adventu descendentem in mundum sternit vestimentum suum, quod est nubes: & quantum distat vestimentum Dei, à vestimento hominum, tantum distat, quae à Deo dantur ab his, quae ab hominibus conferuntur. Origen. homil. 30. ait: Et quidem ne terram calcaret filius Sylicra in Evang. Tom. VI.

Audito Christi verbo de terrenis cogitare Pusillanimitatis est.

Matth. 24.

Matth. 28.

Joan. 11.

33.

Matth. 1.

Matth. 24.

Psal. 103.

Nil honoris datur à mundo, quod cumulatus non datur à Deo.

Origen.

lius Dei in Jerosolymis, diligentes eum straverunt vestimenta sua in via, nec asellum, qui portabat eum, volebant terram calcare. Quid mirum, si Pater, & Deus omnium, nubes sternant caelestes, sub corpore filij sui descendentes ad opus consummationis.

QUESTIO V.

Quare sub nomine gregis, & non alio Discipuli nominantur ac dicuntur à Christo Domino?

Poterat Christus D. uti sermone hoc, ut saepe loquens cum discipulis suis, dixit: Vos o Apostoli mei, vos o discipuli mei, Nolite timere, sed utroque solito nomine non dicit, sed suorum discipulorum coem gregem dicit: Nolite timere pusillus grex. Gregem eos appellans. Grex ovium duplicem dicit respectum, seu obligationem; unam ex parte ovium, alteram ex parte pastoris. Oves tenentur audire vocem pastoris, & ejus ductum sequi: Oves mea vocem meam audiunt: & Pastor ex vi sui muneris adstringitur ut oves pascat, eaque ad pabulum ducat: Nos autem populus ejus, & oves pascuae ejus: Psal. 94. n. 7. Utrumque respectum attingens Clem. Alex. lib. 1. Stromatum. cap. 14. postquam proponit praesentia verba: Nolite timere pusillus grex, sic subdit. Quod si grex à Domino dicitur allegorice, idem erit bonus Pastor, & legislator: Christus D. ut excellentissimus Princeps noster est Legislator, & Pastor, ut patet ex hoc cap. 12. Legislator, quia nos suis legibus ducit ad caelitem patriam: Quare primam regnum Dei, hic n. 31. & etiam Pastor: Nolite querere quid manducetis, aut bibatis, Pater vester scit, quia his indigetis: n. 29. ut in omnibus vobis provideat; Optimus Dominus si dat leges, dat aimenta, & pabula. Ait Regius Vates Psal. 22. n. 1. Dominus regit me: Ex Graeco vertitur: Dominus pascit me. Qui regit lege, pascat & pabulo.

34.

Grex duplicem respectum involvit.

Joan. 10.

Psal. 94.

Clem. Alex.

Qui legit imponit, cum hos apponet.

Psal. 22. Graecus.

Deuter. 32.

Deus Dominus, & pater ut lege gubernat, & necessariis providet.

D. Chrysol.

37.

Gen. 1.

Decantat Moyses Deut. 32. n. 6. Haccine reddis Domino popule stulte, nunquid non ipse est Pater tuus, qui te possedit? Simul Deum Dominum & patrem appellat, cum tamen haec duo nomina videantur non bene simul convenire, nam Dominus respicit servos; Pater filios, servos, & filius maxime inter se discriminarur. Alto tamen discrimine Moyses appellat Deum Dominum, & Patrem; Dominus dicitur, quia suprema majestate regit & gubernat. Pater vero, quia benigne necessaria, ac alimenta providet, & ministrat, qui regit, & gubernat; pascat, & nutriat. D. Chrysol. serm. 136. tanquam reddens rationem, cur Deus dicitur Dominus, & Pater, ait: Qui, & justitia regnantis, & generantis affectu in se totam sui recipit sollicitudinem. Recta justitia regnat, & paterna sollicitudine gubernat, & pascit.

In primo rerum molimine dixit Deus, Germine terra herbam viventem & facientem semen & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum, Gen. 1. n. 11. Postquam ergo terra, neo jubente, in fructus late diffunditur; & postquam omnia caetera, quae ad hujus orbis machinam spectabant, condita sunt; tunc

creavit Deus hominem in ultimo loco; cur non primo ante cetera, ut hominis nobilitas expolcebat? & ut inde ipse cum tantis esset destitutus, magis beneficentiam creatoris recognosceret, videns illa germinari, & produci, sed post tot rerum, ac fructuum abundantiam creatur? Creato homine posuit illum Dominus in paradiso voluptatis, ut operaretur, & custodiret illum: Gen. 2. n. 15. Custodiret, ut explicat D. Augustinus lib. 8. ad Gen. ad liter. per obedientiam, & observationem suae legis ne comederet de ligno vetito: Creavit Deus hominem, ut viveret sub ejus lege: inde primo & ante omnia providet ea, quae erant necessaria ad ipsam viam; sic praescribat vivendi modum, ut suspenderet alimenta ad vitam, Philo libro de Opificio ait: Germinat terra herbam virentem: Volens ut recens natus homo nullam re- caveret, qua ad vitam, atque adeo ad bene vi- vendum conferat. Et Nicetas in Oration. 44. Nazianz. ait: Ut Adamus mundum ingressus inopia minime laboraret: Alienum erat à boni- tate Divina, ut hominem, quem Deus crea- verat ad custodiam legum suarum, non recrea- ret cibo largè parato.

QUAESTIO VI.

Quare Christus D. in praesenti affirmat quod Pater suis electis dat regnum, cum seniores in Apocalypsi decan- tent, se Regnum à Christo accepisse?

38. A It Christus D. in praesenti suis discipulis: Complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Ubi aperte asserit suis, à Patre dandum esse regnum caelorum, cum tamen viginti qua- tuor seniores in Apocalypsi, 5. n. 9. aperte pro- clamant se regnum ab ipso agno Christo accepisse, dicentes: Dignus es, Domine, accipere librum, & aperire signacula ejus: quoniam oc- cisis es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos Deo nostro Regnum, & Sacerdotes: & regnabimus super terram: Ecce alta voce seniores proclamant, ipsi ab Agno Christo Jesu regnum esse collatum: Fecisti nos Deo nostro regnum, & regnabimus: Ait ipse Agnus clarissime testificatur ei, à Patre regnum destina- ti: Complacuit Patri vestro dare vobis regnum.

39. Verum utrumque est, & Pater dat, & Agnus Christus det: Tamen Christus D. de suo more, omnia in Patrem refert, eum authorem om- nium recognoscens. Cum quidam adolescens accedens ad Christum, interrogando eum di- ceret: Magister bone, nemo bonus, nisi unus Deus? Marc. 10. n. 18. D. Paschas. lib. ... in Matthaum. Patrem intelligens, à quo omnis bonitas: Ait, non se bonum dicendum, sed Patrem; quia omnis bonitas, quae in sanctissima ejus vita, in divina ejus doctrina, in magnificis, ac mi- rabilibus ejus vitæ relucebat, suo Aeterno Pa- renti, tanquam omnium bonorum origini, erat referenda, ac tribuenda.

Secundò, Deus Pater dat regnum, & Agnus Christus Jesus; tamen se praeteriens, solum Patrem commemorat, dans nobis formam om- nibus suis discipulis Christianis, ut omnia bo- na nostra opera abscondamus, & solum in Deum Patrem agnoscamus. D. Chrysol. D. Chrysol. ferm. 23. ait: Qui dat, dare loquitur Patrem, nunquid largitatem suam denegas sic dicendo: Non minus potestatem, sed pandit affectum: Cum dicit Patrem dare, nec minuit, nec denega- gat suam potestatem, largitatem, ac beneficentiam, sed declarat, ut Divinus Magister, suum affectum erga nos, ut nos doceat, & illuminet omnia nostra referenda. Hinc Paulus dice- bat 1. Corinth. 15. n. 10. Gloria Dei sum id 1. Cor. 15. quod sum: Nihil in se, & ex se agnoscebat, sed totum ex gratia Dei.

Hunc spiritum jam ebiberat Abrahamus, de quo scribitur Genes. 21. n. 33. Abraham vero plantavit nemus in Bersabee, & invocavit ibi nomen Domini Dei Aeterni: Maximè expen- denda est mens Sanctissimi Viri, quâ conside- ratione, ut nemus plantat, ante omnia nomen Dei invocat: cur non agit de aqua ad irrigan- dum, vel de muro ad custodiam, sed tantum de Dei invocatione? ut ne quid suum ibi ap- pateat, sed quod omnes fructus, omnes pro- ventus, non ab ejus industria, ac cultura cre- verant, sed ex Deo benedicente proveniebant. Lippoman. ibi: Ut nos quoque discamus stu- dium promovenda gloria Dei, ut omne nostrum studium, peculium, eloquium Domino Deo nos- tro serviamus.

Anima sancta juramento interposi ad suas sodales loquitur: Adjuro vos filia Jerusalem, si inveneritis dilectum, ut annuntietis ei; quia amore langueo: Cant. 5. n. 8. Ipsa Divino amo- re tota succensa erat, ardentissima charitate in Deum inflammata; & tamen exposulat filia- rum Jerusalem interventum, ac ministerium, ut suo dilecto ejus amorem exponant. Nil sanè magis superfluum videtur. Ejus dilectus est Deus, ejus oculis omnia sunt aperta, & nota, & nil etiam minutissimum ab ejus intuitu fu- git, & absconditur. Deinde ipsa ejus charitas maximè in caelum evolabat, ac ante oculos Divinos praesentabatur: Ad quid ergo postulat sodalium officium, ut suo Deo dilecto ejus amorem annuntiet? Tanto humilitatis spiritu erat plena, ut dona sibi illata, vel inferenda aliis referat, & tribuat. Gilbertus Abbas ferm. Gilbertus. 46. in Cantic. ait: Anxia vota, suis esse contenta nesciunt meritis, ideo aliena preces mendicant suffragia. Perfecta humilitas de meritis semper aliorum praesumit. Adjuro vos filia Jerusalem, &c. Sic de se minimum cogitabant Divina Sponsa, ut apud se statueret nihil suum aliquid valere, nec dignum esse videri, & ideo aliorum suffragia, ac officia requirebat. Illustrissimus B. Noster Francus Senensis solebat dicere, S. Franc. quod maximè ad suam salutem indigebat pio- rum orationibus adjuvari: nam illis destitutus exultabat se omnino perire; Sancti omnia sua Deo, & aliis referunt.

QUAESTIO VII.

Quare Christus D. dicens, Regnum da- ri à Patre suo pusillis, utitur verbo, Complacuit, & non alio?

43. A It Christus D. Complacuit Patri vestro da- re vobis regnum: Poterat Christus dicere Pater vester determinavit, decrevit dare vobis regnum, sed apponit verbum; Complacuit: Quo Aeternus Pater utitur ad significandum suum eximium amorem erga suum filium Je- sum Christum; Nam in Jordane facta est vox de caelo dicens; Hic est filius meus dilec- tus, in quo mihi complacuit. Matth. 3. n. 17. Hoc est, hic est filius meus dilectus, qui mihi maxi- mè, ac summè, & singulariter placet; eodem verbo utitur ad significandum summum gau- dium, ac complacentiam, qua suis electis dat regnum proportionè servata. Unde rectè exclama- tur D. Chrysol. O bonitas effusa! o inaudita pietas! o ineffabilis affectio! in socie- tatem census pastor oves assumit, atque ad consor- tium dominationis servos Dominus asciscit.

44. Pro qua re maximè pondera id quod nota- vit Isidorus Clarus Orat. 8. Id quod Aeternus Pater dat Christo per naturam, nobis commu- nicat per gratiam. Christus filius per naturam; Filius meus es tu. Psal. 2. n. 7. Nos per gratiam, & adoptionem; Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Joan. 1. n. 12. Christus ex sua natura debet sedere ad dexteram; Sede à dextris meis. Psal. 109. n. 1. Hoc nobis concedit per gra- tiam; Siatuet oves à dextris suis. Matth. 25. n. 34. Judicium ex jure suo competit Christo; Neque enim Pater judicat quemquam, sed omne judicium dedit filio. Joan. 5. n. 22. Judicium per gratiam hominibus concedit; Sedebitis su- per duodecim sedes judicantes duodecim tribus Is- rael. Matth. 19. num. 28. & sic in aliis.

Secundò, cum promittit regnum pusillis, ac humilibus, utitur Complacuit, quo significat suum supremum, ac eximium amorem erga suum filium Christum Jesum, ut significet suo modo proportionè servata, in qua aestimatio- ne sunt apud eum humiles, qui per ipsam hu- militatem ad quandam participationem divi- nae generationis elevantur. Ait Salomon Sap. 7. num. 1. Sum quidem ergo mortalis homo, similis omnibus, ex genere terreni illius. Quae spirituali sensu exponuntur ab Hugone Cardinali; De genere illius notabilis, id est, Christi. Sed unde Magnus Doctor agnovit in Salomone genus Christi ex sua, nempe, humili confessione, qua ferebatur in regali solio; Sum quidem ego mortalis homo, similis omnibus: Tanta sapientis viri humilitas adjugebat eum cum Divino genere.

46. Magnum colloquium habens Christus D. cum Nicodemo, agensque eum eo de genera- tione spirituali, quâ homo potest fieri filius Dei, quod Nicodemus cum maximè admira- retur, ait ei Jesus: Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est: Quod natum est ex Spiritu spi- ritus est, &c. Respondit Nicodemus, & dixit; Sylveira in Evang. Tom. VI.

Quomodo possunt haec fieri; Respondit Jesus, & dixit ei: Tu es Magister in Israel, & haec igno- ras, Joan. 3. n. 3. & 4. Si Christus cum Ma- gistro appellat, quomodo ignorantem dicit? Non videntur haec mulum inter se cohaerere? Hoc tamen alio Divino consilio factum est, ut objecta ejus ignorantia, inflatus ejus spiritus magisterio, ignorantia appositè objectâ deprimatur: Volebat Christus D. hominem ex Spi- ritu Sancto regenerari, inde eum ad humilita- tem reducit, humilitas enim aptissimum me- dium ad divinum genus consequendum. D. August. tract. 12. in Joan. O fratres quid puta- mus Dominum huic magistro Judaeorum quasi in- sultare voluisse? Noverat Dominus quid agebat; volebat illum nasci ex spiritu; nemo ex spiritu nascitur nisi humilis fuerit; Quia ipsa humilitas facit nos nasci de spiritu, quoniam prope est Do- minus obrivis corde. Homo timore Magisterij, maximè erat elatus, ut ergo renascatur, ex spi- ritu humilietur: Quia ipsa humilitas facit nos nasci de spiritu.

Luc. 12. n. 33. Vendite, quae possidetis, & date eleemosinam, facite vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in caelis: quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit.

VERSIONES.

Arabicus. Vendite suppellectilem ves- tram, & date misericor- diam, &c. & thesauros in caelis, qui non fi- niunt, ubi non pertin- git ad eos fur.

Aethiopic. Vendite bona vestra, &c. & non deficient thesaurus in caelis, ubi non perfo- diunt fures, neque cor- rumpunt eum tinea, ne- que cancer.

Arias. Vendite substantias vestras: facite crumenas.

Persicus. Crumenam parate, quae nun- quam corrumpatur, &c. ubi neque fur auferat ne- que tinea erodat.

Vatabl. Et thesaurum inexhaustum.

EXPOSITIO III.

47. V Endite quae possidetis: Ac si dicat: Cum habeatis caelestem Patrem, qui tantam curam habet de vobis, ut jam vobis consti- tuerit caeleste regnum; inde omnem curam de terrenis, ac corporalibus rebus abjicite; ipse vobis providebit omnia. Jesus Christus ait N. D. Cyrill. pauperes vult suos dis- cipulos sine possessione, ac haereditate, ut Act. 4. num. 3. ut mens expedita tota sit fixa in Deum; & ut advertit D. Basilius